

Tragèdies

A vegades la magnitud d'una tragèdia col·lectiva es revela en algun petit detall, un aspecte aparentment trivial de la història dels pobles. Aquest és el sentiment que no es pot evitar tot llegint el llibret *Planes d'esport* (Proa, 2007), del periodista Josep Maria Planes. Es tracta d'un breu recull de comentaris esportius publicats per Planes en diversos mitjans durant els anys trenta. Hi destaquen les cròniques de la Volta Ciclista a Catalunya dels anys 35 i 36 que van aparèixer a *La Publicitat*. No cal ser un aficionat al ciclisme per valorar la gràcia, l'elegància descriptiva, la gentil ironia o la riquesa lèxica que traspuen aquells comentaris esportius. Planes hi parla del ciclisme «llibertari» que practiquen el llegendari Cañardo i els altres catalans, comparat amb la disciplina tàctica dels belgues. El periodista té sempre presents els herois ignorats, els «cavallers de la rereguarda», els que marxen sols i abandonats amb la trista companyia del camió escombra: «Quan passen pels pobles tot el públic ja ha desfilat, i quan arriben a terme tot ja està dat i beneït.» Quan tota la faramella de la Volta s'ha acabat, escriu Planes, «apareixen els màrtirs del ciclisme, sols, ignorats, bruts de pols i d'indiferència». La seva crònica d'una etapa plujosa amb final a Figueres relata l'ambient de la tarda amb ball al Casino Menestral i passejades a la Rambla empordanesa: «Com que les noies han sortit al carrer, hem tingut la impressió, malgrat la pluja, que havia sortit el sol.» Era el 16 de juny del 36, quatre setmanes abans de l'esclat d'aquella guerra que se'ns va endur tantes coses: les institucions pròpies, les il·lusions de canvi, la prosa periodística de gent com Josep Maria Planes... El jove periodista, mal vist pels de la FAI per reportatges que havia publicat sobre el pistolisme, fou eliminat poc després de començada la guerra. Tenia 29 anys. La recentment aprovada llei de la memòria històrica hauria d'obligar, potser, a llegir les cròniques ciclistes de Planes, per copsar, sense estridències, la magnitud de la tragèdia.